

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
معاونت آموزشی، دانشجویی و فرهنگی
دفتر تحصیلات تکمیلی

پایان نامه مقطع MPH

گرایش: سالمندی

عنوان:

بررسی وضعیت مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال‌های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷

نگارش:

دکتر محمد رضا قدیرزاده

اساتید راهنما:

دکتر رضا فدای وطن

دکتر احمد علی اکبری کامرانی

استاد مشاور:

دکتر کیوان دواتگران

استاد مشاور آمار:

دکتر سید سعید هاشمی نظری

ماه و سال:

دیماه ۱۳۹۰

شماره ثبت:

۹۵۰-۱۱۶

سوره مائده آیه ۳۲:

هر کس، انسانی را از مرگ رهایی بخشد،
چنان است که گویی همه مردم را زنده کرده است.

با تشکر از همکاران سازمان پزشکی قانونی کشور:

دکتر سید داود میر ترابی، علی خادمی، سید محمد ظهیر الدینی، مجید نجاتی،

اعظم سمسارزاده، عزت اله ربیعی

تقدیم به تمام کسانی که در راه اعتلای

کشور عزیزمان قدم برداشتند.

چکیده:

مقدمه:

توسعه جوامع با افزایش امید به زندگی همراه است که در نتیجه موجب افزایش جمعیت سالمندان می‌شود. شمار جمعیت سالمندان در ۵۰ سال گذشته سه برابر شده و پیش‌بینی می‌شود در ۵۰ سال آینده نیز سه برابر شود. تصادفات رانندگی یکی از مهم‌ترین حوادث غیر عمدی در جهان محسوب می‌شود. سالمندان و کودکان دو گروه عمده آسیب‌پذیر در حوادث رانندگی هستند؛ بطوری که نرخ مرگ و میر برای تمام درجات آسیب‌های ناشی از تصادف از تقریباً ۱ درصد در گروه سنی کمتر از ۲۰ ساله به تقریباً ۱۱ درصد در گروه سنی بیش از ۷۰ افزایش می‌یابد. هر چند تصادفات رانندگی دومین علت مرگ در همه گروه‌های سنی و اولین علت در گروه سنی جوان را شامل می‌شود؛ نتایج بررسی‌های وزارت بهداشت در زمینه سلامت سالمندان نشان می‌دهد که ۲۰ درصد افراد سالمند، یک بار در سال در شهرها دچار حوادث ترافیکی می‌شوند. سالمندان همچنان یکی از گروه‌های پر خطر در زمینه حوادث ترافیکی می‌باشند که می‌بایست در برنامه‌ریزی‌های دستگاه‌های ذیربط به سلامت و ایمنی این گروه سنی بیشتر مورد توجه گیرد.

روش شناسی تحقیق

این تحقیق از نوع مطالعات Cross sectional توصیفی تحلیلی می‌باشد. با توجه به اینکه کلیه مرگ و میرهای ناشی از تصادفات رانندگی و حوادث ترافیکی چه در محل تصادف، مسیر انتقال به بیمارستان، داخل بیمارستان و حتی تا یکماه بعد از تصادف (که ناشی از صدمات ناشی از تصادف باشد) به مراکز پزشکی قانونی ارجاع می‌شود در نتیجه آمار جمع آوری شده از مراکز پزشکی قانونی در برگیرنده کلیه مرگ و میرهای ناشی از تصادفات در کشور می‌باشد. در ابتدا اطلاعات جمع آوری شده از مراکز پزشکی قانونی کلیه شهرستان‌های کشور در فاصله سال‌های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ کنترل و سپس وارد نرم افزار آماری SPSS گردید و تحلیل‌های لازم صورت گرفت.

نتایج

در مجموع تعداد ۱۲۰۲۹ مرگ به دنبال تصادفات رانندگی در افراد بالای ۶۰ سال در سال‌های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ در ایران رخ داده است که از این میان ۳۶/۲ درصد در سال ۱۳۸۵، ۳۱ درصد در سال ۱۳۸۶ و ۳۲/۹ درصد در سال ۱۳۸۷ رخ داده است. به طور متوسط در هر سال ۶۵ درصد مرگ و میر در سنین old - young (۶۰ تا ۷۴ سال)، ۳۴/۵ درصد در سنین old (۷۵ تا ۹۰ سال) و حدود ۰/۵ درصد در سنین old (افراد بالای ۹۰ سال) رخ داده است. به طور متوسط در هر سال ۲۴ الی ۲۷ درصد مرگ و میر در جنس مونث و ۷۲ الی ۷۵ درصد مرگ و میر در جنس مذکر، ۶۴-۶۵ درصد مرگ و میر در افراد بی سواد و ۳۶-۳۵ درصد مرگ و میر در افراد با سواد رخ داده است. همچنین ۱۹/۲ درصد متوفیان را راننده، ۵۶/۹ درصد را عابری و ۲۳/۲ درصد را سرنشینان تشکیل می‌دهند. همچنین در این مدت به طور متوسط در

هر سال ۴۶ درصد مرگ و میر در حوادث درون شهری، ۴۶/۳ درصد مرگ و میر در حوادث برون شهری و ۶/۸ درصد مرگ و میرها در جاده‌های روستایی رخ داده است.

بحث و نتیجه گیری

بر اساس پیش بینی WHO در سال ۲۰۱۲، حوادث ترافیکی جان ۱/۳ میلیون نفر را می‌گیرد که ۹۰ درصد این آمار در کشورهای با درآمد پایین و متوسط خواهد بود. بر طبق این گزارش نیمی از مرگ و میرهای جاده‌ای بین موتور سواران، دوچرخه‌سواران و عابرین پیاده رخ می‌دهد. میزان حوادث جاده‌ای در ایران تقریباً ۲۰ برابر بیشتر از سایر نقاط دنیاست. بر اساس آمار سازمان پزشکی قانونی کشور در سالهای ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۷ به ترتیب ۲۷۵۶۷، ۲۲۹۱۸ و ۲۳۳۶۲ مورد مرگ بر اثر حوادث رانندگی ثبت شده است که با توجه به مطالعه حاضر به ترتیب در این سالها ۱۵/۸ درصد، ۱۶/۲ درصد و ۱۶/۹ درصد موارد مرگ و میر حوادث رانندگی در افراد بالای ۶۰ سال رخ داده است که روند رو به رشدی را نشان می‌دهد. بر اساس نتایج این مطالعه میزان مرگ و میر در سالهای ۱۳۸۵ تا ۱۳۸۷ در گروه سنی old و old-old با شیب ملایمی افزایش یافته و در گروه young-old کاهش یافته است. این بررسی نشان داد که برخلاف بررسی صورت گرفته ۵ ساله در سازمان پزشکی قانونی کشور (۱۳۸۹ - ۱۳۸۵) اکثر مرگ و میرها در گروه عابران پیاده بوده است در حالیکه در جمعیت عمومی، اکثریت مرگ و میرها در راننده‌ها می‌باشد، همچنین در بررسی ۵ ساله اکثر مرگ و میرها در محل تصادف بوده است در حالیکه در این بررسی اکثر مرگ و میرها در گروه سالمندان در زمان بستری در بیمارستان بوده است که این مقایسه نشان دهنده لزوم توجه به سالمندان عابر و همچنین بخش‌های تروما در بیمارستان‌های کشورمان می‌باشد.

بر اساس نتایج مطالعه فراوانی نسبی مرگ و میر سالمندان طی سه سال مطالعه در جاده‌های برون شهری کاهش یافته اما در جاده‌های درون شهری افزایش پیدا کرده است.

کلمات کلیدی:

مرگ و میر سالمندان، تصادفات، علت فوت

فهرست

فهرست مطالب:

فصل اول - کلیات تحقیق..... ۱

۱-۱ مقدمه..... ۲

۲-۱ بیان مسئله (ضرورت تحقیق)

۴.....

۱۱ ۳-۱ بیان واژه

۱۳ ۴-۱ اهداف و سوالات

۱۳ ۱-۴-۱ هدف کلی

۱۳ ۲-۴-۱ اهداف اختصاصی

۱۴ ۳-۴-۱ اهداف کاربردی

۴-۴-۱ سوالات ۱۶

۱۷ فصل دوم - پیشینه تحقیق

۲۷ فصل سوم - روش شناسی تحقیق ..

۲۸ ۱-۳ نوع مطالعه:

۲۹ ۲-۳ جامعه و نمونه آماری و روش نمونه گیری

۲۹ ۱-۲-۳ جامعه آماری

۲-۲-۳ نمونه آماری .. ۲۹

۳-۲-۳ روش نمونه گیری ۲۹

۳-۳ روش جمع آوری داده ها ... ۳۰

۴-۳ متغیرها ۳۱

۵-۳ روش اجرا ۳۲

۱-۵-۳ روش جمع آوری اطلاعات ۳۲

۳-۵-۲ ملاحظات اخلاقی ۳۳

۳-۵-۳ موانع تحقیق ۳۳

۳-۶ روش تجزیه و تحلیل داده ها ۳۴

فصل چهارم - توصیف و تحلیل داده ها ۳۵

فصل پنجم - بحث و نتیجه گیری، پیشنهادها ۶۱

۱-۵ بحث و نتیجه گیری ۶۹

۷۶ ۲-۵ پیشنهادها:

فهرست منابع ۷۸

ضمائم و پیوست ها ۸۲

فهرست جداول:

۱. جدول شماره ۱-۲: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال

های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس سه گروه طبقه بندی پیشنهادی WHO
.....۳۷

۲. جدول شماره ۲-۲: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال

های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس جنس
.....۴۱

۳. جدول شماره ۳-۲: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال

های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس سطح تحصیلات
.....۴۵

۴. جدول شماره ۴-۲: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال

های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس علت نهایی فوت
.....۴۸

۵. جدول شماره ۵-۲: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال

های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس محل فوت
.....۵۰

۶. جدول شماره ۶-۲: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال

های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس وضعیت متوفی در زمان تصادف
.....۵۳

۷. جدول شماره ۲-۷: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال

های	۱۳۸۵	الی	۱۳۸۷	براساس	نوع	خودروی	مقابل
متوفی.....۵۶							

۸. جدول شماره ۲-۸: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال

های	۱۳۸۵	الی	۱۳۸۷	براساس	محل
تصادف.....۵۸					

۹. جدول شماره ۲-۹: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال

های	۱۳۸۵	الی	۱۳۸۷	براساس	نوع	فعالیت	متوفی
.....۶۲							

۱۰. جدول شماره ۲-۱۰: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان زن ایرانی

طی	سال	های	۱۳۸۵	الی	۱۳۸۷	براساس	نوع	فعالیت	متوفی
.....۶۴									

۱۱. جدول شماره ۲-۱۱: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان مرد ایرانی

طی	سال	های	۱۳۸۵	الی	۱۳۸۷	براساس	نوع	فعالیت
متوفی.....۶۶								

فهرست نمودارها:

فهرست

فهرست مطالب:

فصل اول - کلیات تحقیق.....	۱
۱-۱ مقدمه.....	۲
۱-۲ بیان مسئله (ضرورت تحقیق).....	۴
۱-۳ بیان واژه.....	۱۱
۱-۴ اهداف و سوالات.....	۱۳
۱-۴-۱ هدف کلی.....	۱۳
۱-۴-۲ اهداف اختصاصی.....	۱۳
۱-۴-۳ اهداف کاربردی.....	۱۴
۱-۴-۴ سوالات.....	۱۶
فصل دوم - پیشینه تحقیق.....	۱۷
فصل سوم - روش شناسی تحقیق ..	۲۷
۳-۱ نوع مطالعه:.....	۲۸
۳-۲ جامعه و نمونه آماری و روش نمونه گیری.....	۲۹
۳-۲-۱ جامعه آماری.....	۲۹
۳-۲-۲ نمونه آماری.....	۲۹

۲۹..... روش نمونه گیری ۳-۲-۳

۳۰..... روش جمع آوری داده ها ... ۳-۳

۳۱..... متغیرها ۴-۳

۳۲..... روش اجرا ۵-۳

۳۲..... روش جمع آوری اطلاعات ۱-۵-۳

۳۳..... ملاحظات اخلاقی ۲-۵-۳

۳۳..... موانع تحقیق ۳-۵-۳

۳۴..... روش تجزیه و تحلیل داده ها ۶-۳

۳۵ فصل چهارم - توصیف و تحلیل داده ها

۶۸ فصل پنجم - بحث و نتیجه گیری، پیشنهادها

۶۹..... بحث و نتیجه گیری ۱-۵

۷۶..... پیشنهادها: ۲-۵

۷۸ فهرست منابع

۸۲..... ضمائم و پیوست ها

فهرست جداول:

۱. جدول شماره ۱-۲: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس سه گروه طبقه بندی پیشنهادی WHO ۳۷
۲. جدول شماره ۲-۲: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس جنس ۴۱
۳. جدول شماره ۲-۳: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس سطح تحصیلات ۴۵
۴. جدول شماره ۲-۴: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس علت نهایی فوت ۴۸
۵. جدول شماره ۲-۵: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس محل فوت ۵۰
۶. جدول شماره ۲-۶: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس وضعیت متوفی در زمان تصادف ۵۳
۷. جدول شماره ۲-۷: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس نوع خودروی مقابل متوفی ۵۶
۸. جدول شماره ۲-۸: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس محل تصادف ۵۸

۹. جدول شماره ۲-۹: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های

۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس نوع فعالیت متوفی ۶۲

۱۰. جدول شماره ۲-۱۰: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان زن ایرانی طی سال

های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس نوع فعالیت متوفی ۶۴

۱۱. جدول شماره ۲-۱۱: توزیع فراوانی مطلق و نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان مرد ایرانی طی

سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس نوع فعالیت متوفی ۶۶

فهرست نمودارها:

۱. نمودار شماره ۱-۱: توزیع فراوانی مطلق مرگ و میر ناشی از حوادث ترافیکی از سال ۸۰ الی ۸۹ در ایران..... ۷
۲. نمودار شماره ۲-۱: توزیع فراوانی مطلق مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷..... ۳۶
۳. نمودار شماره ۲-۲: توزیع فراوانی مطلق مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس سه گروه طبقه بندی پیشنهادی سازمان بهداشت جهانی..... ۳۸
۴. نمودار شماره ۲-۳: توزیع فراوانی نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس سه گروه طبقه بندی پیشنهادی سازمان بهداشت جهانی ۳۹
۵. نمودار شماره ۲-۴: روند تغییرات فراوانی نسبی مرگ و میرهای ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس سه گروه طبقه بندی پیشنهادی سازمان بهداشت جهانی ۴۰
۶. نمودار شماره ۲-۵: توزیع فراوانی مطلق مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس جنسیت ۴۳
۷. نمودار شماره ۲-۶: توزیع فراوانی نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس جنسیت..... ۴۴
۸. نمودار شماره ۲-۷: توزیع فراوانی مطلق مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس سطح تحصیلات ۴۶
۹. نمودار شماره ۲-۸: توزیع فراوانی نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس سطح تحصیلات ۴۷
۱۰. نمودار شماره ۲-۹: توزیع فراوانی نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس علت نهایی فوت ۴۹
۱۱. نمودار شماره ۲-۱۰: توزیع فراوانی مطلق مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس علت فوت ۵۱
۱۲. نمودار شماره ۲-۱۱: توزیع فراوانی نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس علت فوت ۵۲
۱۳. نمودار شماره ۲-۱۲: توزیع فراوانی مطلق مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس وضعیت متوفی در زمان تصادف ۵۴
۱۴. نمودار شماره ۲-۱۳: توزیع فراوانی نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس وضعیت متوفی در زمان تصادف ۵۵

۱۵. نمودار شماره ۲-۱۴: توزیع فراوانی نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس نوع خودرو مقابل متوفی ۵۷
۱۶. نمودار شماره ۲-۱۵: توزیع فراوانی مطلق مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس محل تصادف ۵۹
۱۷. نمودار شماره ۲-۱۶: توزیع فراوانی نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس محل تصادف ۶۰
۱۸. نمودار شماره ۲-۱۷: روند تغییرات فراوانی نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس محل تصادف ۶۱
۱۹. نمودار شماره ۲-۱۸: توزیع فراوانی نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس نوع فعالیت متوفی ۶۳
۲۰. نمودار شماره ۲-۱۹: توزیع فراوانی نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان زن ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس نوع فعالیت متوفی ۶۵
۲۱. نمودار شماره ۲-۲۰: توزیع فراوانی نسبی مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی در سالمندان مرد ایرانی طی سال های ۱۳۸۵ الی ۱۳۸۷ براساس نوع فعالیت متوفی ۶۷